

**Leidschendam-
Voorburg**

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHENDAM-VOORBURG

Datum 6 juli 2021
Nummer 2325
Onderwerp Hemel- en grondwaterverordening

Portefeuillehouder wethouder F. Kist
Behandeld door de heer E. Oude Luttikhuis en mevrouw A. Bor

1. Gevraagd raadsbesluit

1. de "Verordening op de afvoer van hemelwater en grondwater Leidschendam-Voorburg" vast te stellen en
2. het projectmatig afkoppelen op particulier terrein in opdracht van de gemeente te bekostigen vanuit de riolheffing

2. Waarom wordt de raad dit besluit voorgelegd? (In welke context, bijv. vanwege wet- en regelgeving of nieuw initiatief en wat komt hierna nog)

Particuliere verharding veroorzaakt circa de helft van de totale belasting van de afvalwaterriolering met hemelwater. Door het wisselende klimaat met extreme buien en periodes van droogte zorgt dit op het ene moment voor overstorten van afvalwater op de sloten terwijl er op andere momenten te weinig hemelwater is. Uit diverse pilots is gebleken dat particulieren moeilijk te bewegen zijn om regenpijpen af te koppelen van de afvalwaterriolering naar het hemelwaterriool (zie raadsbrief van 29 augustus 2019 (kenmerk: 1252)). Daarom wordt voorgesteld om een hemelwaterverordening vast te stellen waarin voorgesteld wordt om woningen projectmatig af te koppelen, gecombineerd met riolvervangingsprojecten. De verordening verplicht om regenpijpen aan de straatzijde af te koppelen zodra een gebied daartoe is aangewezen. Via de projectmatige aanpak zal de gemeente dat dan uitvoeren vanuit de riolheffing, zodat de inwoners ontzorgd worden. Uitgerekend is dat dat de meest kosteneffectieve methode is met het hoogste resultaat terwijl de kosten zich maatschappelijk gezien over langere termijn ongeveer terugverdienen. De verplichting geldt niet voor de achterzijde van woningen omdat het afkoppelen van die zijde vaak veel kostbaarder en complexer is. Heel praktisch gezien gaat het om het aanleggen van een extra aansluitleiding vanaf de regenpijpen aan de straatzijde naar de perceelsgrens. Daarvoor is het ook nodig de bestaande vuilwaterleiding te vervangen, zodat de tuin op termijn niet nog een keer open hoeft en foute aansluitingen vermeden worden.

In een latere fase is mogelijk uitbreiding haalbaar naar gebieden met eerder aangelegde gescheiden riolering.

In de hemel- en grondwaterverordening is ook de mogelijkheid opgenomen om wateroverlastgebieden aan te wijzen waar in geval van nieuwbouw extra bergingseisen gelden.

3. Aan welk doel (van de doelenboom in de begroting) draagt het voorstel bij?

Een groene, duurzame woongemeente: Duurzaam, robuust en kwalitatief goed watersysteem. Het doel van afkoppelen (van regenwater en grondwater van het vuilwaterriool) is een klimaatbestendiger, milieuvriendelijker en duurzamer watersysteem, zoals ook opgenomen in het WRP 2016-2021. De hemel- en grondwaterverordening is aangekondigd in het WRP en in het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2019-2022.

4. Welke argumenten zijn er voor de raad om het besluit te nemen? (Inhoudelijke uitleg, voor- en nadelen, financieel gevolg en risico's)

Zoals hierboven genoemd draagt de hemelwaterverordening in belangrijke mate bij aan het behalen van de klimaatadaptatiedoelen en een zo efficiënt mogelijke inzet van het riool- en afwateringssysteem. Hieronder wordt dat nader toegelicht:

1. betere waterkwaliteit/lokale waterhuishouding

Artikel 10.29a van de Wet milieubeheer geeft de gemeente een voorkeursvolgorde in de omgang met water om het ontstaan van afvalwater te voorkomen of te beperken (geen hemelwater of grondwater in de vuilwaterriolering brengen) en om afvalwaterstromen (huishoudelijk afvalwater en hemelwater) gescheiden te houden. De voorkeur is om hemelwater vertraagd of zo nodig gezuiverd in het milieu (bodem of oppervlaktewater) te brengen. Dit is overgenomen in het WRP 2016-2021.

Afkoppelen leidt op twee manieren tot een betere kwaliteit van oppervlaktewater;

- minder emissie naar de sloten en vervensen met regenwater. Bij hevige neerslag (circa 4x per jaar) komt namelijk verdund afvalwater in de sloten. In ernstige situaties is vissterfte een mogelijk gevolg. Het afkoppelen draagt bij aan het beperken van deze emissie.
- Hemelwater is zuurstofrijk en afvoer naar het oppervlaktewater draagt bij aan een betere waterkwaliteit van oppervlaktewater.

2. klimaatadaptatie

Op grond van artikel 3.5 Waterwet jo. artikel 2.1 Waterwet gelden de doelstellingen: voorkomen dan wel beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste. Afkoppelen draagt hieraan bij.

Deltaplan ruimtelijke adaptie: een gezamenlijk nationaal plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk met concrete acties en doelen voor de verantwoordelijke overheden. Als doel is gesteld dat Nederland in 2050 zo goed mogelijk klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht voor wateroverlast, droogte, hitte, bodemdaling en overstromingen. Deze aanpak om vanuit de waterketen bij te dragen aan klimaatadaptatie waar dat kan, is ook vastgelegd in het nieuwe bestuursakkoord van het Netwerk Waterketen Delfland (NAD).

3. ontzorging

Wat moet de particulier doen als hij zelf wil afkoppelen?: Verwijderen van beplanting en/of bestrating op het tracé. De leiding van de regenpijpen en het huis naar de openbare grond opgraven en vervangen door twee aparte leidingen: één voor afvalwater naar het aansluitpunt voor afvalwater en één leiding voor hemelwater en grondwater naar het aansluitpunt voor hemelwater. Deze leidingen liggen ongeveer 60 tot 80 cm diep. Tevens dient de ontluchting te worden gecontroleerd en de aanwezigheid van een overloopstuk. De grond moet weer worden aangevuld, de beplanting teruggeplaatst en de bestrating opnieuw aangebracht. Veel mensen zien op tegen deze werkzaamheden en schakelen een aannemer in. In een aantal gevallen is ook dit regelwerk een bezwaar bijvoorbeeld door ouderdom of ziekte en in een enkel geval geldgebrek. Door als gemeente de regie te nemen op het afkoppelen van particuliere dakvlakken laten we als eerste gemeente in de regio zien dat ontzorging van inwoners en duurzaamheidsmaatregelen hand in hand gaan en toch kosteneffectief is. Bovendien hoeven de inwoners dan niet zelf eenmalig te investeren. Het kan inwoners daarnaast helpen bij het bewustwordingsproces om zelf ook meer maatregelen te nemen op het gebied van klimaatadaptatie bijvoorbeeld het vergroenen van de voortuin tijdens het afkoppelproces.

4. kostenvoordeel (na 40 jaar)

Structureel lagere exploitatiekosten door energiebesparing bij rioolgemalen en minder zuiveringskosten. Zowel de gemeente als het Hoogheemraadschap van Delfland heeft baat bij deze kostenbesparing. Kleinere riolen in het te vervangen afvalwaterstelsel volstaan als het nieuwe hemelwaterriool meer benut wordt. Het gelijktijdig uitvoeren van rioolvervanging en afkoppelen van particuliere daken levert een efficiëntievoordeel op. De lichte stijging van de rioolheffing door de extra investering zal na 40 jaar in de waterketen zijn terugverdiend. Soms wordt direct een kostenvoordeel bereikt, omdat capaciteitsuitbreiding van gemalen of persleiding ten behoeve van nieuwbouw achterwege kan blijven.

5. Effecten van de financiële stimulans

Het volledig ontzorgen zoals nu voorgesteld wordt, is voor het eerst in rioolvervangingsproject van Deventerlaan toegepast. Daaruit bleek een deelnamebereidheid van 98% tegen een bereidheid van circa 2% bij andere projecten met alleen informatievoorziening. Met gemeentelijke financiering van afkoppelen van de voorzijde ontstaat naar verwachting ook meer bereidheid om op termijn ook de achterkant af te koppelen bij gelegenheden als het vernieuwen van de riolering in de kruipruimte of het herinrichten van de achtertuin. De bewoners worden hierop ook aangesproken door de afkoppelcoach en gestimuleerd door middel van intensivering van communicatie. Dit zal worden opgenomen in het WRP 2022-2027.

Alternatieven zonder (gedeeltelijke) financiering door de gemeente leiden tot extra administratie en benodigde handhaving. De totale maatschappelijke kosten liggen dan hoger dan in geval van volledige gemeentelijke financiering uit de rioolheffing.

6. Effecten van de verordening

In aanvulling op de stimulans wordt met een verordening duidelijkheid geschapen over de verplichting, is het makkelijker communiceren met bewoners en wordt ook meer gewicht gegeven aan afkoppelen (extra stok achter de deur).

Gemeentelijke realisatie tijdens een rioolvervangingsproject beperkt de kans op het ontstaan van foutaansluitingen van huishoudelijk afvalwater op hemelwaterriolering (en daarmee op oppervlaktewater) en andersom van hemelwater op vuilwaterriolering en voorkomt een benodigde controle hierop. Omdat het om particulier terrein gaat, is voor de werkzaamheden wel toestemming nodig van de betreffende eigenaren. De leiding op particuliere grond wordt van rechtswege eigendom van de grondeigenaar.

5. Hoofdlijnen hemel- en grondwaterverordening

In de verordening is het volgende opgenomen:

- a. Een verbod om hemelwater en grondwater te lozen op drukriolering. Dit verbod gaat direct na inwerkingtreding van de verordening in. Het verbod geldt al op basis van landelijke wet en regelgeving, maar is lastig terug te vinden en in sommige situaties onduidelijk.
- b. Een afkoppelplicht van hemelwater en grondwater in aangewezen gebieden waar gescheiden riolering is of wordt aangelegd en in aangewezen gebieden waar een afvoermogelijkheid is naar aangrenzend oppervlaktewater.
- c. Een compensatieverplichting in de vorm van de aanleg van een waterberging in het geval van bouwplannen waarbij het verhard oppervlak op een perceel wordt uitgebreid in aangewezen wateroverlastgebieden.

De hemel- en grondwaterverordening wordt bij in werking treden van de Omgevingswet van rechtswege opgenomen in de regels in het Omgevingsplan.

De verplichting gaat niet meteen in. Het college neemt een apart aanwijzingsbesluit om de gebieden aan te wijzen (Zie bijlage 1: Kaart met projectgebieden voor rioolvervangings). Tegen het besluit, is bezwaar instellen mogelijk. Het aanwijzingsbesluit bevat een termijn waarbinnen aan de verplichting moet worden voldaan. In uitzonderingsgevallen kan ontheffing worden verleend. Bijgevoegd is het concept-aanwijzingsbesluit met bijbehorende kaart met de gebieden waarvoor en de termijn (24 maanden) vanaf wanneer de afkoppelplicht geldt. De verplichting geldt voor de straat- en waterzijde van de dakvlakken en tuinverhardingen. De tuinverhardingen aan de straatzijde voeren meestal vanzelf af naar de straat en dus naar de nieuwe gemeentelijke hemelwaterriolering. Eigenaren worden ook verplicht om grondwater van drainages en grondwaterpompen af te koppelen van de afvalwaterriolering.

6. Financiële consequenties van de ontzorging

De meerkosten voor het vervangen van de bestaande afvalwaterleiding en het aanleggen van een hemelwaterleiding bedragen gemiddeld € 1.250 (excl. BTW) per woning. In de periode 2021-2025 bedraagt het aantal af te koppelen woningen gemiddeld ongeveer 300/jaar. De jaarlijkse investering is dus gemiddeld € 375.000, excl. BTW.

De basis van de kostenberekening is het rioolvervangingsprogramma zoals verwerkt in het investeringsplan 2021 en de kosten per woning volgens de pilot afkoppelen particulier dakoppervlak. Deze meerkosten worden gedekt door de rioolheffing. Dit kan vanwege de bijdrage aan het beperken van wateroverlast en de gemeentelijke emissie naar het oppervlaktewater.

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

A. van Mazijk
secretaris

K. Tigelaar
burgemeester

Bijlagen:

- 1 Voorlopige kaart gebiedsaanwijzingen
- 2 Hemel- en grondwaterverordening
- 3 Voorbeeld aanwijzingsbesluit